

Lehmadele meeldib rutiin

Kinnislehmad on karja kõige tähtsamad loomad. Hohen Luckowi farmis hoolitsetakse nende eest erilisel moel.

Hohen Luckowi piimakarjafarmi poegimisalal on põrandaküte. Lehmad tuuakse poegimislatritesse alles vahetult enne poegimist ja paigutatakse paar minutit pärast poegimist uuesti ümber.

Foto: Veauthier

Martin Moos,
Hohen Luckowi
farmi juht

Hohen Luckowis ei ole karjakasvatus keskendunud mitte üksnes üleminekuperioodile, s.t. ajavahemikule kolm nädalat enne ja kolm nädalat pärast poegimist, vaid kinnisperioodile tervikuna. Erilist tähelepanu pööratakse järgmistele aspektidele:

- söötmine,
- lehma heaolu,
- stressi vähendamine.

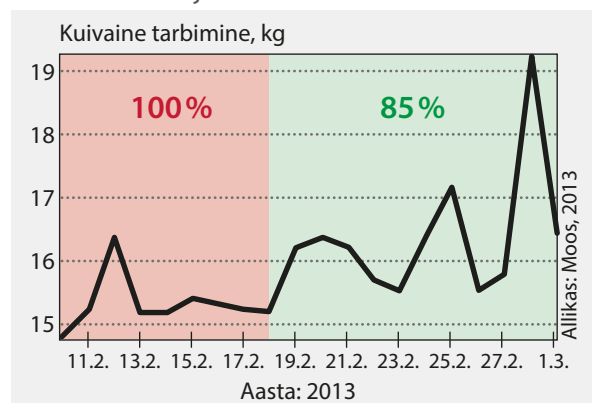
1. Söötmine

Alustuseks viitas piimakarjafarmi juht Martin Moos Illinoisi ülikooli uuringutele, mille kohaselt on tähtsam see, et alates kinnisperioodi algusest söödetaks minimaalse energjavajaduse järgi, mitte see, et paaril viimasel nädalal enne poegimist antakse suure energiasaldusega söödasegu. Levinud eksimus on keskpärase toiteväärtusega koresööda söötmine kinnislehmadele. Selle tulemusel väheneb vatsapapillide absorbeerimispind, mis muudab vatsa mikroobide populatsiooni. Väheneb mikroobide hulk, mida on vaja laktatsiooniratsiooni seedimiseks. Kinnislehmade söötmisel tuleb toimida järgmiselt:

- pakkuda ainult parima kvaliteediga sööta;
- säilitada laktatsiooniratsiooni mitmekesisus, ent lahjendatud kujul;
- kontrollida söödatarbimist ja viia see maksimumini;

- jälgida lehma, kui söödamikser sööta laotab: skaala 1–3 (1: loom tõuseb püsti ja sööb, 2: loom tõuseb püsti, aga ei söö, 3: loom jääb lamama);
- märgistada 2 või 3 punkti saanud lehmad ja ajada need korrapäraselt söödalava juurde;
- lükata sööta ette täpselt iga kahe tunni tagant. Iga kahe päeva järel kontrollitakse Hohen Luckowis lehmade uriini pH-d. Eesmärk on hoida näitaja vahemikus 6,5–6,8. Tähelepanu: pH-d tuleb kontrollida alati samal ajal, muidu võib esineda kõrvalekaldeid. Neile lehmadele, kelle uriini pH ei taha langeda või kellel on vähemalt viies laktatsioon, antakse kaltsiumi ja propüleenglükooli.

4. Täituvuse mõju kuivmassi tarbimisele

Allikas: Moos, 2013
Graafika: Dreimer

Kui lauda täituvus on väiksem (85%), siis tarbivad lehmad rohkem kuivainet.

Et söödatarbimist veelgi suurendada, võib pakkuda lehmadele eelsoojendatud vett, sest see lehm, kes palju joo, ühtlasi sööb palju.

Kinnislehmi hoitakse heas toonuses ebatavalisel moel: selleks, et nende päevakava jääks samaks võrreldes laktatsiooni ajaga, aetakse lehmad kord päevas ühel ja samal kellaajal (0,5 km) lüpsiplatsile. Sel moel on võimalik suurendada kuivmassi tarbimist 1 kg võrra. Lisaks võib kontrollida lüpsiplatsil lehma udarat – nii harjuvad mullikad selle tegevusega ega ole pärast poegimist stressis.

2. Lehma heaolu

Üleminekuperioodi lehmade puhkelatrid peavad olema piisavalt ruumikad, tavapärasest selgelt laiemad. Latrite igapäevane hooldamine on möödapääsmatu. Ka kohad söödaplatsi ääres peavad olema laiemad (vähemalt 80 cm). Moos soovib ühe looma kohta järgmist: söögikoha-lehma vaherkord olgu 1 : 1, kõige parem, kui kohti on 10% rohkem, kui on grupis lehmi. Uuringud on näidanud, et isegi kui lauda täituvus on 100%, ei kasutata kõiki söödakohti kunagi ühel ajal, sest mõned lehmad ei soovi endale n-ö lauanaabrit. Seetõttu umbes iga seitsmes koht langeb kasutusest välja. Peale selle on lehma heaolu seisukohast tähtis, et sõnnik koristatakse asemetelt korrapäraselt (iga kahe tunni tagant), jootureid puhastatakse iga päev ja kinnisloomade laudahoone asetseks eraldi – see tagab hea ventilatsiooni.

3. Stress

Üleminekuperioodil tuleks stressi vältida. Muidugi ei õnnestu see kunagi täielikult. Sellegipoolest tuleks viia stress miinimumini. Näiteks ei grupeerita loomi enam iga päev, vaid kord nädalas. Lauda täituvus mõjutab samuti stressitaset.

Täituvus ei tohiks olla üle 100% ning poegivate ja lüpsma tulnud lehmade laudas mitte üle 85%. Stress ja lehma heaolu on omavahel tihedalt seotud. Mida suurem heaolu, seda vähem on lehmad stressis. Lisaks meeldib lehmadele rutiin: ühesugune päevakava vähendab stressi märkimisväärselt. Seepärast töötab Hohen Luckow nn karjaku põhimõttel. Töötaja peaks saama väheste jõupingutustega lehma ajada. Nii on loomade selektsioon muretum ja lüpsmine läheb kiiremini.

Poegimislatrise alles poegimise ajaks

Hohen Luckowi poegimislaudas tehakse iga 30 minuti järel laudas kontrollkäik. Niipea, kui vasika jalad ja nina paistavad, viiakse lehm eraldiseisvasse poegimislatrisesse. Põrandaküttega betoonpõrandal on vähe põhku. Kohe pärast poegimist lahutatakse vasikas lehmast, latter puhastatakse ja desinfitseeritakse. Poegimisala kõrval asub n-ö hooldusala, kus lehmad lüpstakse ja neile tehakse esmane hoolitsus. Ka lüpsma tulnud lehmadel hoitakse esimesed kolm nädalat silma peal. Lehma piimatoodang peaks olema kümne päeva pärast 40 kg, mullikal 28 kg. Hinnatakse ka söömiskäitumist ja üldist muljet. Lisaks tehase ketoositest ja möödetakse kehatemperatuuri. Mõõtmise kümne sekundi jooksul peab töötaja lehma ära hindama, sest nii hakkavad talle muutused kohe silma.

-sh-